

Europos regionų komiteto nuomonė. Pasiūlymas dėl direktyvos dėl vienkartinį plastikinių gaminių

(2018/C 461/17)

<p>Pagrindinė pranešėja: Sirpa HERTELL (FI/EPP), Espo miesto tarybos narė</p> <p>Pamatinis dokumentas: Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo</p> <p align="center">COM(2018) 340 final – 2018/0172 (COD)</p>

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

1 nurodomoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį,	atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį ir 114 straipsnį pakuočių atžvilgiu, kaip apibrėžta Direktyvos 94/62/EB 3 straipsnio 1 dalyje,

Paaiškinimas

Šis pakeitimas yra skirtas pirmajam preambulės sakiniui. Juo siekiama išaiškinti vienkartinio naudojimo plastikinių gaminių, kurie šioje siūlomoje direktyvoje laikomi pakuotėmis, teisinį statusą, atsižvelgiant į priimtą Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvą.

2 pakeitimas

11 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
(11) tam tikrų vienkartinį plastikinių gaminių, tinkami tvaresni pakaitalai dar nėra lengvai prieinami ir manoma, kad daugumos vienkartinį plastikinių gaminių naudojimas augs. Siekiant pakeisti šią tendenciją ir skatinti pastangas ieškoti tvaresnių sprendimų, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi reikiamų priemonių, kad smarkiai sumažintų tokių gaminių naudojimą nepažeisdamos ES su maistu susijusiuose teisės aktuose nustatytų maisto higienos ir maisto saugos reikalavimų, geros higienos praktikos, geros gamybos praktikos ar atsekamumo reikalavimų;	(11) tam tikrų vienkartinį plastikinių gaminių, tinkami tvaresni pakaitalai dar nėra lengvai prieinami ir manoma, kad daugumos vienkartinį plastikinių gaminių naudojimas augs. Siekiant pakeisti šią tendenciją ir skatinti pastangas ieškoti tvaresnių sprendimų, turėtų būti reikalaujama, kad, nepažeisdamos Direktyvos 94/62/EB 18 straipsnio nuostatų, valstybės narės imtųsi reikiamų priemonių, kad smarkiai sumažintų tokių gaminių naudojimą nepažeisdamos ES su maistu susijusiuose teisės aktuose nustatytų maisto higienos ir maisto saugos reikalavimų, geros higienos praktikos, geros gamybos praktikos ar atsekamumo reikalavimų. Prieš priimdamos tokias priemones, valstybės narės turėtų būti įpareigosos įvertinti socialinį, ekonominį ir aplinkosauginį poveikį, siekiant užtikrinti, kad priemonės būtų proporcingos ir nediskriminacinės;

Paaiškinimas

Šiuo pakeitimu siekiama užtikrinti, kad priemonės, įgyvendinamos nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis, būtų proporcingos, nediskriminacinės ir atitinkančios galiojančius ES teisės aktus, įskaitant Direktyvą 2008/98/EB ir Direktyvą 94/62/EB.

3 pakeitimas

1 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Šios direktyvos tikslas – užkirsti kelią tam tikrų vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, poveikiui aplinkai, visų pirma vandens aplinkai, bei žmonių sveikatai ir jį sumažinti, taip pat kuriant naujus verslo modelius, gaminius ir medžiagas skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos ir sykiu prisidėti prie veiksmingo vidaus rinkos veikimo.	Šios direktyvos tikslas – užkirsti kelią tam tikrų plastikinių gaminių poveikiui apskritai aplinkai, visų pirma plastiko šiukšlių transportavimui į bet kurią vandens aplinką, įskaitant gėlo vandens telkinius ir šelfines jūras , bei žmonių sveikatai ar jūrų augmenijai ir gyvūnijai ir jį sumažinti, taip pat kuriant naujus verslo modelius, gaminius ir medžiagas skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos ir sykiu prisidėti prie veiksmingo vidaus rinkos veikimo.

Paaiškinimas

Remiantis pastarojo meto pranešimais, plastiko šiukšlių aptinkama ne tik jūrų aplinkoje, bet ir gėlo vandens telkiniuose, įskaitant upes ir ežerus. Plastiko randama visų rūšių aplinkoje, nuo viršukalnėse esančių ledynų iki šaltinių ar upių. Tai akivaizdžiai rodo, kad plastiko šiukšlės į gamtą patenka įvairiausiais būdais – daugelis jų nėra iki galo aiškūs.

Nepakankamai atsižvelgta į vandens nuotėkį miestuose, lietaus ar polaidžio vandenį. Vandens nuotėkis miestuose kelia vis daugiau problemų, nes klimatui šylant sulaukiama stiprių liūčių. Šiaurės Europos teritorijose sniego vertimas į jūras ir ežerus taip pat yra viena iš priežasčių, kodėl plastikas patenka į vandens sistemą.

Europoje yra ne viena pažeidžiama vandens ekosistema, pavyzdžiui, upės ir ežerai, ir visų pirma dvi labai pažeidžiamos jūrų ekosistemos, būtent Baltijos ir Viduržemio jūros.

4 pakeitimas

2 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Ši direktyva taikoma priede nurodytiems vienkartiniais plastikiniams gaminiams ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko.	Ši direktyva taikoma vienkartiniais plastikiniams gaminiams, visų pirma nurodytiems priede, arba apskritai bet kokiems vienkartiniais neskaidiems plastikiniams gaminiams, dėl įvairių priežasčių patenkantiems į aplinką , ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko.

Paaiškinimas

Itin svarbu suprasti, kad greta neskaidžių iškastinių polimerų esama iškasėjų pagrindu pagaminto biologiškai skaidaus plastiko ir neskaidaus bioplastiko. Šiukšlės susidaro, kai dėl įvairių priežasčių į aplinką patenka neskaidžios medžiagos. Tinkamiausias sprendimas būtų visų vienkartinį medžiagų surinkimas ir jų perdirbimas naudojant mechanines, chemines priemones arba taikant biotechnologijas. Gaminiai turi būti projektuojami taip, kad tai padaryti būtų įmanoma. Į surinkimo sistemą nepatekęs vienkartinis plastikas bet kuriuo metu gali tapti atlieka vandens ekosistemose.

Žvejybos įrankiai iš esmės naudojami vandens aplinkoje, tačiau netgi ir tinkamai juos naudojant juos galima netyčia pamesti.

Šiuo pasiūlymu jūros taršos plastiko šiukšlėmis problema sprendžiama tik iš dalies. Žvejyboje jos regeneruojamos, tačiau laivybą ir buriavimą Europos jūrų teritorijose reikėtų nuodugniai tikrinti ir reguliuoti, kad atliekų nebūtų atsikratoma jūroje ir jos būtų tinkamai tvarkomos krante. Atsižvelgiant į turizmą tai ypač aktualu Viduržemio ir Baltijos jūroms ir joms turėtų būti taikoma speciali apsauga.

5 pakeitimas

3 straipsnio 3 dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>(3) vienkartinio naudojimo plastikiniai gaminiai, taip pat dažnai vadinami vienkartiniais plastikiniais gaminiiais, yra gaminiai, kurie sukurti naudoti vieną kartą ir kurių gyvavimo ciklas yra ribotas, kurie gali skilti į daug atskirų ir išsisklaidančių komponentų ir apima gaminius, kuriuos numatyta naudoti vieną kartą ir po to išmesti arba perdirbti;</p>

Paaiškinimas

Daug medžiagų, kurių sudėtyje yra plastiko, naudojamos ilgą laiką, pavyzdžiui, medicinos prietaisai ar šiluminė pastatų izoliacija, todėl rekomenduotina vartoti terminą „vienkartinis plastikas“ ir kartu apibrėžti numatomą gaminio naudojimo trukmę; tai taip pat yra gaminiai, kurie gali skilti į atskiras dalis, pavyzdžiui, žaislai, aptvarai ir pan.

6 pakeitimas

3 straipsnio 15 dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>(15) vandens aplinkoje suyrantis plastikas, biologiškai skaidūs modifikuoti gamtiniai polimerai ir sintetiniai polimerai nėra apibrėžiami kaip plastikas.</p>

Paaiškinimas

Medžiagų, kurių sudėtyje yra plastiko, poveikis aplinkai labai skiriasi. Natūralūs polimerai be išimties yra biologiškai skaidūs, tam tikri sintetiniai polimerai taip pat yra biologiškai skaidūs. Remiantis ASTM D6002, biologiškai skaidus plastikas yra plastikas, galintis biologinio skaidymosi metu kompostavimo vietoje suirti taip, kad ši medžiaga tampa vizualiai neatpažįstama ir suyra į anglies dioksidą, vandenį, neorganinius junginius ir biomasę per laikotarpį, atitinkantį žinomų kompostuojamų medžiagų irimo laikotarpį.

7 pakeitimas

4 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad iki ... [šešeri metai nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio pabaigos] smarkiai sumažintų priedo A dalyje nurodytų vienkartinį plastikinių gaminių sunaudojimą savo teritorijoje.</p> <p>Tos priemonės gali apimti nacionalinius naudojimo mažinimo tikslus, priemones, kuriomis užtikrinama, kad galutiniams vartotojams prekybos vietose būtų prieinami alternatyvūs daugkartinio naudojimo gaminiai, ekonomines priemones, pvz., užtikrinimą, kad prekybos vietose vienkartiniai plastikiniai gaminiai galutiniam vartotojui nebūtų suteikiami nemokamai. Tos priemonės gali būti skirtingos, atsižvelgiant į pirmoje pastraipoje nurodytų gaminių poveikį aplinkai.</p>	<p>1. 1. Nepažeisdamos Direktyvos 94/62/EC 18 straipsnio nuostatų, valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad iki ... [šešeri metai nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio pabaigos] smarkiai sumažintų priedo A dalyje nurodytų vienkartinį plastikinių gaminių sunaudojimą savo teritorijoje.</p> <p>Tos proporcingos ir nediskriminacinės priemonės gali apimti nacionalinius naudojimo mažinimo tikslus, priemones, kuriomis užtikrinama, kad galutiniams vartotojams prekybos vietose būtų prieinami alternatyvūs daugkartinio naudojimo gaminiai, ekonomines priemones, pvz., užtikrinimą, kad prekybos vietose vienkartiniai plastikiniai gaminiai galutiniam vartotojui nebūtų suteikiami nemokamai. Tos priemonės gali būti skirtingos, atsižvelgiant į pirmoje pastraipoje nurodytų gaminių poveikį aplinkai.</p> <p>Valstybės narės ar jų vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų galėti riboti ir kitų, priedo A dalyje neišvardytų vienkartinį plastikinių gaminių naudojimą dėl konkrečių priežasčių savo teritorijoje gerai apibrėžtose ribotose vietose siekiant apsaugoti pažeidžiamiausias ekosistemas, konkrečius biotipus, pavyzdžiui, gamtos rezervatus, archipelagus, upių deltas ar Arkties gamtinę aplinką.</p>

Paiškinimas

Pirmasis 7-osios aplinkos veikslių programos iki 2020 m. prioritetinis tikslas – „saugoti, tausoti ir puoselėti Sąjungos gamtinį kapitalą“. Tai yra labai svarbu daugumai pažeidžiamiausių ekosistemų, įskaitant konkrečius biotipus ir susijusias ekosistemas, šlapynes ir seklius vandenius, kalnuotas vietas ir Šiaurės Europos gamtinę aplinką, visų pirma Arkties aplinką.

Nuoroda į Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvos 94/62/EB 18 straipsnį turėtų užtikrinti šio pasiūlymo nuoseklumą su jau priimta direktyva. Valstybių narių vykdomos priemonės turėtų būti proporcingos ir nediskriminacinės.

8 pakeitimas

4 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad iki ... [šešeri metai nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio pabaigos] smarkiai sumažintų priedo A dalyje nurodytų vienkartinį plastikinių gaminių sunaudojimą savo teritorijoje.</p> <p>Tos priemonės gali apimti nacionalinius naudojimo mažinimo tikslus, priemones, kuriomis užtikrinama, kad galutiniams vartotojams prekybos vietose būtų prieinami alternatyvūs daugkartinio naudojimo gaminiai, ekonomines priemones, pvz., užtikrinimą, kad prekybos vietose vienkartiniai plastikiniai gaminiai galutiniam vartotojui nebūtų suteikiami nemokamai. Tos priemonės gali būti skirtingos, atsižvelgiant į pirmoje pastraipoje nurodytų gaminių poveikį aplinkai.</p>	<p>1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad iki ... [šešeri metai nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio pabaigos] smarkiai sumažintų priedo A dalyje nurodytų vienkartinį plastikinių gaminių sunaudojimą savo teritorijoje.</p> <p>Tos priemonės gali apimti nacionalinius naudojimo mažinimo tikslus, priemones, kuriomis užtikrinama, kad galutiniams vartotojams prekybos vietose būtų prieinami alternatyvūs daugkartinio naudojimo gaminiai, ekonomines priemones, pvz., užtikrinimą, kad prekybos vietose vienkartiniai plastikiniai gaminiai galutiniam vartotojui nebūtų suteikiami nemokamai. Tos priemonės gali būti skirtingos, atsižvelgiant į pirmoje pastraipoje nurodytų gaminių poveikį aplinkai.</p> <p>Valstybės narės turėtų aktyviai skatinti inovacijas ir investicijas ieškant žiedinės ekonomikos sprendimų turizmo augimo potencialui ir mėlynajai ekonomikai remti.</p>

Paaškinimas

Vienkartinio plastiko atliekų problemos sprendimas ir apskritai plastiko perdirbimas yra dalis Plastikų strategijos, kuria skatinamos inovacijos ir investicijos į žiedinės ekonomikos sprendimus, kaip antai ES mokslinių tyrimų finansavimas programos „Horizontas 2020“ ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšomis. Vis dėlto mokslinių tyrimų ir plėtros nepakanka, taip pat skubiai reikia finansavimo bandomiesiems ir parodomiesiems projektams.

2017 m. Atokiausių regionų strategijoje pripažįstamos jų augimo galimybės turizmo, mėlynosios ekonomikos ir žiedinės ekonomikos srityse. Tai taikytina visiems Europos jūrų regionams, be to, tai turėtų apimti ir didžiąsias ežerų teritorijas.

9 pakeitimas

9 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad iki 2025 m. atskirai surenkamų priedo F dalyje išvardytų vienkartinį plastikinių gaminių atliekų kiekis sudarytų 90 % atitinkamais metais rinkai pateiktų tokių vienkartinį plastikinių gaminių kiekio pagal masę. Siekdamas įgyvendinti šiuos tikslus valstybės narės, <i>inter alia</i>, gali:</p> <p>a) nustatyti užstato grąžinimo sistemas arba</p>	<p>Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad iki 2025 m. atskirai surenkamų priedo F dalyje išvardytų vienkartinį plastikinių gaminių atliekų kiekis sudarytų 90 % atitinkamais metais rinkai pateiktų tokių vienkartinį plastikinių gaminių kiekio pagal masę. Siekdamas įgyvendinti šiuos tikslus valstybės narės, <i>inter alia</i>, gali:</p> <p>a) nustatyti užstato grąžinimo sistemas, išnagrinėti galimybę tokias sistemas koordinuoti ar suderinti ES lygmeniu arba</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>b) atitinkamoms didesnės gamintojo atsakomybės sistemoms nustatyti atskiro surinkimo tikslus.</p>	<p>b) atitinkamoms didesnės gamintojo atsakomybės sistemoms nustatyti atskiro surinkimo tikslus, įskaitant, jei tinkama, paskatas tikslams viršyti.</p> <p>c) laikantis atliekų hierarchijos, dalį plastiko atliekų cheminiu būdu regeneruoti polimerų, monomerų ar kitų cheminių medžiagų forma arba kontroliuojant jų deginimą – energijos forma.</p> <p>Kontroliuojamas deginimas yra pageidautinas tada, kai plastikas negali būti kitais būdais regeneruojamas už priimtina kainą arba jei perdirbimo anglies pėdsakas būtų didesnis nei deginimo.</p>

Paaiškinimas

Naujos užstato grąžinimo sistemos gali būti svarbus žingsnis sprendžiant šią problemą, tačiau, kai įmanoma, jos turėtų būti derinamos ES lygmeniu.

Fiksuotų atskiro surinkimo tikslų sistemoje visada reikėtų numatyti ir specialias paskatas regionų ir vietos valdžios institucijoms, kurios pageidauja viršyti tikslus, kad tikslų nustatymas neatgrasytų pažangiausiųjų siekti daugiau.

Vis dėlto kai kuriais atvejais būtina dalį plastiko atliekų cheminiu būdu regeneruoti polimerų, monomerų ar kitų cheminių medžiagų forma arba kontroliuojant jų deginimą – energijos forma.

10 pakeitimas

10 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Valstybės narės imasi priemonių, kad priedo G dalyje išvardytų vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, naudotojai būtų informuojami apie:</p> <p>a) esamas tokiems gaminiams ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko, skirtas pakartotinio naudojimo sistemas ir atliekų tvarkymo būdus, taip pat geriausią tinkamo atliekų tvarkymo praktiką pagal Direktyvos 2008/98/EB 13 straipsnį;</p> <p>b) taršos šiuokšlėmis ir kitokio netinkamo tokių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų šalinimo poveikį aplinkai, visų pirma jūros aplinkai.</p>	<p>Valstybės narės, bendradarbiaudamos su vietos ir regionų valdžios institucijomis, imasi reikiamų priemonių, kad priedo G dalyje išvardytų vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, naudotojai būtų informuojami apie:</p> <p>a) esamas tokiems gaminiams ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko, skirtas pakartotinio naudojimo sistemas ir atliekų tvarkymo būdus, taip pat geriausią tinkamo atliekų tvarkymo praktiką pagal Direktyvos 2008/98/EB 13 straipsnį;</p> <p>b) taršos šiuokšlėmis ir kitokio netinkamo tokių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų šalinimo poveikį aplinkai, visų pirma jūros aplinkai.</p>

Paaiškinimas

Įgyvendinant informuotumo didinimo priemones, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, turi būti atsižvelgiama į svarbų vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį atliekų surinkimo ir tvarkymo srityje.

11 pakeitimas

11 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad veiksmai, kurių imamasi perkeltiant šią direktyvą į nacionalinę teisę ir ją įgyvendinant, būtų neatsiejama jos priemonių programų, nustatytų pagal Direktyvos 2008/56/EB 13 straipsnį (taikoma jūrų vandenis turinčioms valstybėms narėms), priemonių programų, nustatytų pagal Direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnį, atliekų tvarkymo ir atliekų prevencijos programų, nustatytų pagal Direktyvos 2008/98/EB 28 ir 29 straipsnius, ir atliekų priėmimo bei tvarkymo planų, nustatytų pagal Sąjungos teisės aktus dėl atliekų iš laivų tvarkymo, dalis ir būtų su jais suderinti.</p> <p>Priemonės, kurių valstybės narės imasi perkeldamos 4–9 straipsnius į nacionalinę teisę ir juos įgyvendindamos, turi atitikti ES su maistu susijusių teisės aktų nuostatas, siekiant užtikrinti, kad nepablogėtų maisto higiena ir maisto sauga.</p>	<p>Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad veiksmai, kurių imamasi perkeltiant šią direktyvą į nacionalinę teisę ir ją įgyvendinant, būtų neatsiejama jos priemonių programų, nustatytų pagal Direktyvos 2008/56/EB 13 straipsnį (taikoma jūrų vandenis turinčioms valstybėms narėms), priemonių programų, nustatytų pagal Direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnį, atliekų tvarkymo ir atliekų prevencijos programų, nustatytų pagal Direktyvos 2008/98/EB 28 ir 29 straipsnius, ir atliekų priėmimo bei tvarkymo planų, nustatytų pagal Sąjungos teisės aktus dėl atliekų iš laivų tvarkymo, dalis ir būtų su jais suderinti.</p> <p>Priemonės, kurių valstybės narės imasi perkeldamos 4–9 straipsnius į nacionalinę teisę ir juos įgyvendindamos, turi atitikti ES su maistu ir vartotojų apsauga susijusių teisės aktų nuostatas, siekiant užtikrinti, kad nepablogėtų maisto higiena ir vartotojų sauga.</p>

Paaiškinimas

Labai svarbu užtikrinti, kad nebūtų pažeistas pakuočių funkcionalumas ir lemiamas vaidmuo garantuojant aukštus maisto higienos, maisto saugos, visuomenės sveikatos ir vartotojų apsaugos standartus.

12 pakeitimas

15 straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>2. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui pateikia ataskaitą apie vertinimo, atlikto pagal 1 dalį, pagrindinius rezultatus.</p>	<p>2. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai, Regionų komitetui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui pateikia ataskaitą apie vertinimo, atlikto pagal 1 dalį, pagrindinius rezultatus.</p>

Paaiškinimas

Ši direktyva yra labai svarbi vietos ir regionų valdžios institucijoms, ypač atsižvelgiant į jų vaidmenį atliekų surinkimo ir tvarkymo srityje. Į vertinimo ir peržiūros procesą būtina įtraukti Regionų komitetą.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios aplinkybės

1. pabrėžia, kad įvairiais būdais naudojamas plastikas yra itin svarbus šiuolaikinei visuomenei ir jo sauga bei efektyvumas gerėja. Kartu labai akivaizdžiai matomi plastiko šiukšlių trūkumai, todėl reikia ryžtingų veiksmy šiai problemai spręsti;

2. palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo ir kartu pažymi, kad jo taikymo sritis yra gana siaura. Nepakanka tik sudaryti keleto jūros pakrantėse rastų plastikinių gaminių sąrašą ir juos uždrausti, ilgalaikėje perspektyvoje reikia labiau holistinio požiūrio, kaip numatyta ES plastikų strategijoje ir ES žiedinės ekonomikos strategijoje, siekiant skatinti esminius pokyčius, būtinus šiai problemai spręsti visų rūšių aplinkoje, taip pat plataus politikos nuoseklumo su žiedinės ekonomikos dokumentų rinkiniu;
3. atsižvelgdamas į tai, prašo Europos Komisijos pateikti išsamų poveikio vertinimą, kuriame būtų aiškiai nurodyti siūlomų priemonių socialiniai, ekonominiai ir aplinkosauginiai padariniai;
4. ragina labiau patikslinti apibrėžtis „plastikas“ ir „vienkartinis plastikinis gaminy“, ypač pastarąją, nes tai yra gaminy, kuris visas arba jo dalis yra iš plastiko. Šiuo atveju rekomenduotina vartoti Tarptautinės teorinės ir taikomios chemijos sąjungos (IUPAC) apibrėžtį;
5. pažymi, kad Europos teisės aktais draudžiama plastiko atliekas vežti į švartynus. Tačiau jei artimiausiu metu nebus sukurta naujų plastiko perdirbimo technologijų ir rasta kelių, kyla pavojus, kad dėl šio draudimo daugiau plastiko atliekų bus išvežama į trečiąsias šalis, kuriose dėl mažiau išvystytų atliekų tvarkymo sistemų ir netinkamo plastiko perdirbimo padaugės plastiko atliekų jūrose;
6. pabrėžia, kad į ES plastikų strategiją jau yra įtrauktos konkrečios mikroplastikui skirtos priemonės, kurios taip pat susijusios su plastiko šiukšlėmis;
7. dar kartą ragina visais aspektais mažinti taršą plastikų, siekiant apsaugoti ne tik jūrų aplinką, bet ir apskritai ekosistemas. Labai svarbu didinti plastiko regeneravimą ir perdirbimą laikantis atliekų tvarkymo hierarchijos;

Suderinamumas su dabartine politika

8. pabrėžia, kad plastikas naudojamas įvairiems gaminiams siekiant sumažinti kitus nuostolius arba jų išvengti, pavyzdžiui, maisto produktų pakuotės naudojamos siekiant sumažinti maistinius nuostolius kokybės ir kiekybės atžvilgiu;
9. pažymi, kad pagal ES plastikų politiką kaip alternatyva mechaniniam ir cheminiam perdirbimui siūlomi biologiškai skaidūs plastikai tuo atveju, jei jie padeda išspręsti su tarša susijusias problemas. Šioje srityje turėtų būti dažniau naudojamas kartonas;
10. atkreipia dėmesį į tai, kad pagal Jūrų strategijos pagrindų direktyvą valstybės narės iki 2020 m. privalo pasiekti gerą savo jūrų vandenų aplinkos būklę. Ypač griežti reikalavimai taikomi pažeidžiamoms ekosistemoms, pavyzdžiui, sekliems telkiniams ir Šiaurės Europos vandens sistemoms atsižvelgiant į šios gamtinės aplinkos pažeidžiamumą ir lėtą atsigavimą jai nukentėjus. Šią direktyvą reikėtų išplėsti įtraukiant visą vandens ekosistemą;
11. pabrėžia, kad pagal Miesto nuotekų valymo direktyvą šiuolaikinės vandentvarkos įmonės veiksmingai surenka mikroplastiko teršalus, ir ragina šią technologiją nuosekliai taikyti visoje Europoje. Kartu mulčias, kuris gaminamas iš valant vandens nuotekas susidarančio dumblo, kelia mikroplastiko atliekų pavojų. Reikėtų ieškoti daugiau būdų iš dirbtinio mulčio išskirti plastiko atliekas;
12. yra įsitikinęs, kad pasiūlyme daugiau dėmesio reikia skirti miestų nuotėkio vandeniui, lietaus vandens drenavimui ir polaidžio vandeniui. Dėl šylančio klimato sulaukiama stiprių liūčių, be to, reikėtų uždrausti sniego vertimą į jūras ir ežerus;
13. atkreipia dėmesį, kad šiuo pasiūlymu jūros taršos plastiko šiukšlėmis problema sprendžiama tik iš dalies. Laivyba ir buriavimas Europos jūrose turėtų būti atidžiai kontroliuojami ir reguliuojami siekiant išvengti atliekų vertimo į jūras ir užtikrinti atliekų tvarkymą krante, ypač Viduržemio ir Baltijos jūrose;

Subsidiarumo (neišimtinės kompetencijos atveju) ir proporcingumo principai

14. pažymi, kad taršos plastikų ir į jūrą patenkančių šiukšlių problema yra tarpvalstybinio pobūdžio, todėl atskiros valstybės narės, kurios dalijasi tomis pačiomis jūromis ir vandens keliais, negali su ja susidoroti. Dėl šios priežasties ir dėl to, kad būtina išvengti bendrosios rinkos susiskaidymo, RK mano, kad šis pasiūlymas suteikia tikros pridėtinės vertės ES lygmeniu ir nepažeidžia subsidiarumo ir proporcingumo principų;

15. pabrėžia, kad reikia šalinti problemos susidarymo priežastis ir spręsti ją mažinant neskaidaus plastiko atliekų patekimą į ekonomiką; tais atvejais, kai vis dėlto turi vykti tolesnis apdorojimas, pavyzdžiui, regionų ir savivaldybių valymo įrenginiuose valant mikroplastiką, miestams ir savivaldybėms turi būti kompensuojamos visos su šiomis priemonėmis susijusios išlaidos ir jas turi padengti gamintojai;

16. yra įsitikinęs, kad plastiko atliekos turėtų būti perdirbamos netoli jų išmetimo vietos taip išvengiant jų transportavimo;

17. ragina keisti produktų projektavimą ir pereiti prie tvaresnių plastikų ir jų pakaitalų. Kad nekiltų rinkos susiskaidymo pavojus, valstybės narės turėtų susitarti dėl bendros užstato sistemos, taikomos plastikinėms pakuotėms, visų pirma skysčių pakuotėms. Plastikinės gėrimų taros kamštelius ir dangtelių rekomenduotina gaminti pluoštų pagrindu. Vienkartinių gaminių, ypač asmens higienos gaminių, atveju ES turėtų skatinti naudoti biologiškai skaidžius alternatyvius gaminius;

18. remia principo „teršėjas moka“ taikymą ir žvejybos įrankiams ir pabrėžia, jog reikia taikyti naujus sprendimus aplinkai nekenkiantiems žvejybos įrankiams kurti, įskaitant alternatyvius įperkamus ir biologiškai skaidžius įrankius, ir, kai įmanoma, tinkluose įdiegti sekimo technologijas ir įvesti skaitmeninę pranešimo apie prarastą įrangą sistemą;

19. pabrėžia, kad atsižvelgiant į valstybių narių skirtumus ir jų atliekų tvarkymo organizavimą, būtinas didesnis lankstumas taikant tinkamiausius visų neperdirbamų plastikų tvarkymo metodus. Siekiant išvengti atliekų išmetimo atviroje jūroje, reikia sukurti tokią atliekų surinkimo sistemą, kuri priimtų bet kokias plastiko atliekas, susidariusias vykdant komercinę veiklą jūroje arba surinktas jūrų aplinkoje;

Siūlomos priemonės

20. remia dokumente pateiktas keturias galimybes arba scenarijus. Informavimo kampanijomis, savanoriškais veiksmais ir ženkliniu būtų galima padidinti bendrą informuotumą ir daryti poveikį vartotojų elgesiui. Tačiau kyla klausimas, ar ilgoju laikotarpiu vien dėl to pasikeistų dabartinis žmonių elgesys, kuris ir yra didžiausia problema;

21. siūlo apsvarstyti šias priemones:

- a. ženklavimo reikalavimai yra svarbūs, kad vartotojai žinotų, kaip tinkamai šalinti atliekas arba kokių šalinimo būdų vengti (ypač vienkartinį pluoštinių gaminių, pavyzdžiui, drėgnų servetėlių, atveju), tačiau būtina aktyviai remti aplinkos atžvilgiu tvarių alternatyvų, pavyzdžiui, biologiškai skaidžių neaustinių gaminių, kūrimą;
- b. vienkartinį plastikinių gaminių, kuriems lengva rasti alternatyvų, teikimo į rinką apribojimų turėtų būti gerokai daugiau nei siūloma, ir reikėtų įtraukti daugiau vienkartinį gaminių nei vien, pavyzdžiui, šiaudelius;
- c. bendro mažinimo, visų pirma patiekiamo maisto ir gėrimų pakuočių (greitajam maistui naudojamos pakuotės, pavyzdžiui, gėrimų kamšteliai, maisto tara), tikslai turi būti tvirtesni rekomenduojant naudoti perdirbamus ir biologiškai skaidžius alternatyvius gaminius ir kartu valstybėms narėms leidžiant patvirtinti savo priemones šiam mažinimo tikslui pasiekti;
- d. galėtų būti siūloma mažmenininkams imtis išpareigojimų siekiant kiek galima sumažinti vienkartinį plastikinių gaminių pardavimą, remiantis privalomais susitarimais, kaip alternatyvą išplėstai gamintojų atsakomybei už visus gaminius, kuriems netaikoma rinkos apribojimo priemonė;
- e. kai plastikas yra būtinas pirminei maisto produktų gamybai (pavyzdžiui, žvejybos įrankiai ir agroplėvelė), reikėtų pasiūlyti naujų technologinių sprendimų po kiekvieno naudojimo šią medžiagą surinkti ir finansines paskatas jų perdirbimui ar pakartotiniam naudojimui;
- f. gaminių projektavimo priemonės taip pat turėtų apimti paslaugų projektavimą, kaip jau taikoma kai kuriose valstybėse narėse (pavyzdžiui, gėrimų buteliai su pritvirtintais kamšteliais);

22. ragina Direktyvą dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, kurioje nustatyti lengviesiems plastikiniams pirkinėms maišeliams, įskaitant labai lengvus plastikinius pirkinėms maišelius, sunaudojimo mažinimo tikslai, taikyti visiems lengvosios pakuotėms, pagamintoms iš neskaidžių medžiagų;

23. siūlo žvejybos įrankius nuomoti iš atskiros įmonės, kuri būtų atskaitinga už medžiagų surinkimą ir perdirbimą. Be to, būtų galima kurti technines priemones, padedančias aptikti ir rasti pamestus žvejybos įrankius;

24. pabrėžia, kad vienkartiniam plastikiniams gaminiams neturėtų būti priskiriamos prekinės pakuotės su polimeriniu dengiamuoju sluoksniu, kurios pildomos ne pardavimo vietoje, pavyzdžiui, pieno pakuotės;

Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas

25. ragina numatyti paskatų ir paramos priemonių daugiau kaip 50 000 MVĮ plastikinių gaminių sektoriuje, kad jos kurtų alternatyvas vienkartiniam neskaidžiam plastikui. Svarbu palengvinti naujų alternatyvių medžiagų pateikimą į rinką ir alternatyvių gaminių projektavimą pasitelkus inovacijų diegimo programas ir remiant investicijas į procesų keitimą;

26. įsitikinęs, kad reikėtų skatinti savanoriškus mažmenininkų susitarimus dėl vienkartinėms plastikiniams gaminiams pardavimo mažinimo, su sąlyga, kad galima tinkamai stebėti jų įgyvendinimą ir veiksmingumą;

27. mano, jog būtina riboti į ES importuojamų vienkartinėms plastikiniams gaminiams pateikimą į rinką;

Poveikis biudžetui

28. pabrėžia, kad paskatos, parama kūrimui ir griežtesnė kontrolė, taip pat vienkartinėms plastikiniams gaminiams atliekų rinkimas turėtų būti finansuojami iš mokesčių, surenkamų už vienkartinio naudojimo plastiko importą ir gamybą.

2018 m. spalio 10 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ
